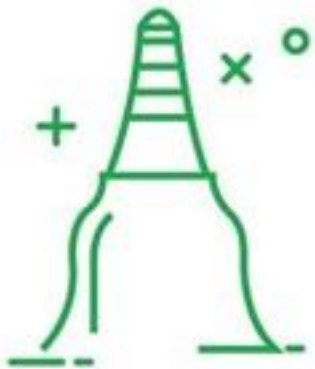

รายวิชา กลุ่มบูรณาการ (แกนหลักประวัติศาสตร์)

เรื่อง บรรพบุรุษสมัยอยุธยาและธนบุรี (1)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ผู้สอน ครูสุกฤณา นกเทียน

บรรพบุรุษสมัยอยุธยา และธนบุรี

คำขวัญ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

- “ราชธานี อยู่ช้าอยู่เน้า
- เลิศล้ำกานต์ทวี คนดีศรีอยุธยา”

คำถามชวนคิด

เมื่อพูดถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นักเรียนนึกถึงสิ่งใด

อาณาจักรของไทย ซากเมืองโบราณ วัด

คำถามชวนคิด

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมัยอยุธยาอย่างไร

เป็นราชธานีเก่าของคนไทย มีความ
เจริญรุ่งเรืองมายาวนานถึง 417 ปี

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พระราชประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

มีพระนามเดิมว่าพระนเรศ หรือ "พระองค์ดำ" เป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระมหาธรรมราชาและพระวิสุทธิกษัตริย์เสด็จพระราชสมภพเมื่อ พ.ศ. 2098 ที่พระราชวังจันทร์เมืองพิษณุโลก มีพระเชษฐภคินีคือ พระสุพรรณกัลยา มีพระอนุชาคือสมเด็จพระเอกาทศรถ (องค์ขาว) เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2133 ครองราชสมบัติ 15 ปี

ปกครองเมืองพิษณุโลก

- หลังจากพระเจ้าบุเรงนองตีกรุงศรีอยุธยาแตกเมื่อ พ.ศ. 2112 และได้สถาปนาสมเด็จพระมหาธรรมราชาครองกรุงศรีอยุธยาในฐานะประเทศราชของหงสาวดีแล้ว พระองค์ได้หนีกลับมายังกรุงศรีอยุธยาโดยที่พระเจ้าบุเรงนองทรงยินยอมอันเนื่องมาจากพระสุพรรณกัลยา ทรงขอไว้ เมื่อเสด็จกลับมาถึงกรุงศรีอยุธยาในปี พ.ศ. 2115 สมเด็จพระมหาธรรมราชาพระราชทานนามให้พระองค์ว่า "พระนเรศวร" และโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระมหาอุปราช พระชนมายุ 17 พรรษา ไปปกครองเมืองพิษณุโลก

การตีกรุงศรีอยุธยาของเขมร

- เมื่อปี พ.ศ. 2113 พระยาละแวกหรือสมเด็จพระบรมราชา กษัตริย์เขมร ซึ่งเคยเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยามาก่อนตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 เห็นกรุงศรีอยุธยาบอบช้ำจากการทำสงครามกับพม่าจึงถือโอกาสยกกองทัพเข้ามาซ้ำเติมโดยมีกำลังพล 20,000 นาย เข้ามาทางเมืองนครนายกเมื่อมาถึงกรุงศรีอยุธยาได้ตั้งทัพอยู่ที่ตำบลบ้านกระทุ่มแล้วเคลื่อนพลเข้าประชิดพระนครและได้เข้ามายืนช้างบัญชาการรบอยู่ในวัดสามพิหาร รวมทั้งวางกำลังพลรายเรียงเข้ามาถึงวัดโรงฆ้องต่อไปถึงวัดกุฎีทอง

ประกาศอิสรภาพ

ขอบคุณรูปภาพจาก <https://talk.mthai.com>

- หลังจากเสร็จสิ้นสงครามพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา มีพระนามว่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชปกครองกรุงศรีอยุธยาสืบต่อมา ต่อมาพระเจ้าบุเรงนองได้ส่งพระนเรศวรกลับคืนกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระมหาธรรมราชาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีสถาปนาพระนเรศวรขึ้นเป็นพระมหาอุปราชและส่งไปครองเมืองพิษณุโลก

พระแสงปืนต้นข้ามแม่น้ำสะโตง

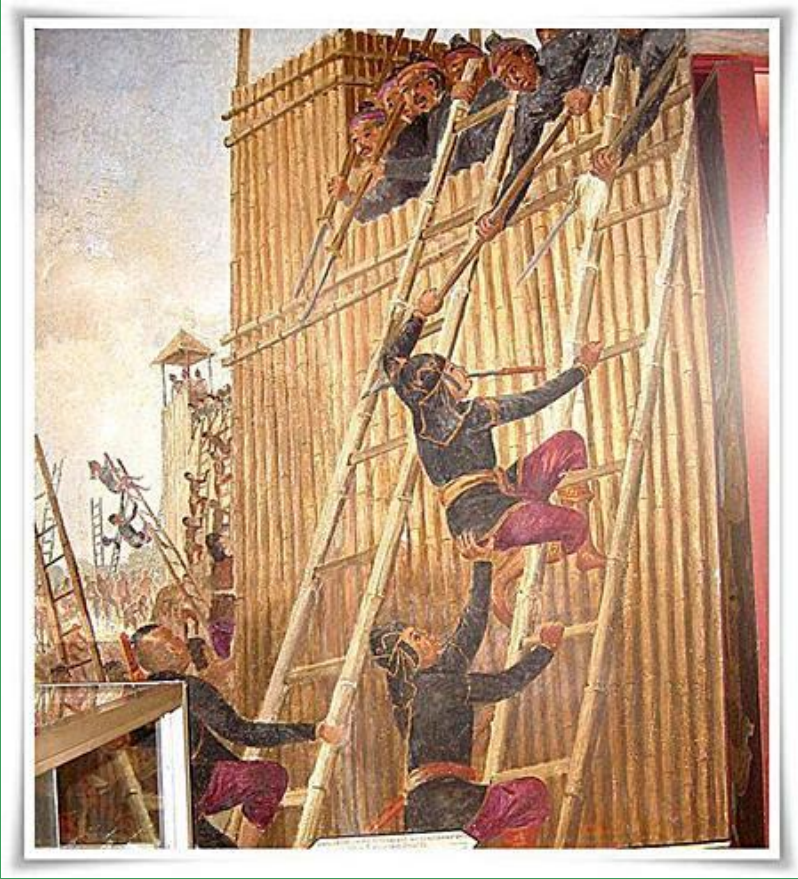
ขอบคุณรูปภาพจาก www.komkid.com

- ฝ่ายพระมหาอุปราชาทราบข่าวว่า สมเด็จพระนเรศวรกวาดต้อนคนไทยกลับจึงได้ให้สุรกรรมาเป็นกองหน้า พระมหาอุปราชาเป็นกองหลวงยกติดตามกองทัพไทยมา กองหน้าของพม่าตามมาทันที่ริมฝั่งแม่น้ำสะโตง ในขณะที่ฝ่ายไทยได้ข้ามแม่น้ำไปแล้ว และคอยป้องกันมิให้ข้าศึกข้ามตามมาได้ ได้มีการต่อสู้กันที่ริมฝั่งแม่น้ำ สมเด็จพระนเรศวรทรงใช้พระแสงปืนคาบชุดยาวเก้าคืบ ยิงถูกสุรกรรมาแม่ทัพหน้าพม่าตายบนคอช้าง กองทัพของพม่าเห็นแม่ทัพตาย ก็พากันเลิกทัพกลับไป

รบกับพระเจ้าเชียงใหม่ที่บ้านนายสระเกศ

- พ.ศ. 2128 พระเจ้าเชียงใหม่ยกกองทัพมาแก้แค้นตั้งอยู่ที่บ้านสระเกษในแขวงเมืองวิเศษชัยชาญ สมเด็จพระนเรศวรกับพระเอกาทศรถยกทัพไปถึงตำบลป่าโมก ก็พบกับกองทัพพม่าซึ่งลงมาเที่ยว รังแกราษฎรทางเมืองวิเศษชัยชาญ จึงได้เข้าโจมตีจนทัพพม่าล่าถอยไป พระเจ้าเชียงใหม่จึงจัด กองทัพยกลงมาอีก สมเด็จพระนเรศวรจึงดำรัสสั่งให้พระราชมณูคุมกองทัพขึ้นไปลาดตระเวน ดูก่อน กองทัพพระราชมณูไปปะทะกับพม่าที่บ้านบางแก้ว สมเด็จพระนเรศวรเสด็จขึ้นไปถึงบ้าน แห่ จึงมีดำรัสให้ข้าหลวงขึ้นไปสั่งพระราชมณูให้ทำเป็นล่าทัพกลับถอยลงมา แล้วพระองค์กับพระ อนุชา ก็รุกไล่ตีทัพพม่าแตกพ่ายทั้งทัพหน้าและทัพหลวงจนถึงค่ายที่ตั้งทัพของพระเจ้าเชียงใหม่ที่ บ้านสระเกษ ทัพของพระเจ้าเชียงใหม่จึงแตกกระจัดกระจายไป

พระแสงดาบคาย

ขอบคุณรูปจาก <https://mgroonline.com>

- สมเด็จพระนเรศวรทรงพาทหารรักษาพระองค์ และเอาพระองค์ออกนำหน้าทรงดาบพระแสงดาบขึ้นปล้นค่ายพระเจ้าพระเจ้านันทบุเรง แต่พวกพม่าต่อสู้และป้องกันไว้เข้าค่ายไม่ได้

เสด็จขึ้นครองราชย์

- นับตั้งแต่สมเด็จพระนเรศวรประกาศอิสรภาพเป็นต้นมา หงสาวดีได้เพียรส่งกองทัพเข้ามาหลายครั้ง แต่ก็ถูกกองทัพกรุงศรีอยุธยาตีแตกพ่ายไปทุกครั้ง เมื่อสมเด็จพระมหาธรรมราชาเสด็จสวรรคต พระองค์ได้เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันอาทิตย์ที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2133 เมื่อพระชนมายุได้ 35 พรรษา ทรงพระนามว่า สมเด็จพระนเรศวร และโปรดเกล้าฯ ให้พระเอกาทศรถ พระอนุชา ขึ้นเป็นพระมหาอุปราช แต่มีศักดิ์เสมอพระมหากษัตริย์อีกพระองค์

ขอบคุณรูปภาพจาก <https://Zaman.musuh.com>

พระราชกรณียกิจ

- พระมหาอุปราชายกทัพมาครั้งแรก
- สงครามยุทธหัตถี
- สงครามตีเมืองทะวายและตะนาวศรี
- ตีได้หัวเมืองมอญ
- ตีเมืองหงสาวดีครั้งแรก
- ตีเมืองหงสาวดีครั้งที่สอง

สวรรคต

- สมเด็จพระนเรศวรเสด็จสวรรคต
เมื่อวันจันทร์ ขึ้น 8 ค่ำ เดือน 6 ปี
มะเส็ง ตรงกับวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2148
สิริพระชนมพรรษา 49 พรรษาเศษ
ดำรงราชสมบัติ 14 ปีเศษ สมเด็จพระ
พระเอกาทศรถ จึงได้อัญเชิญ
พระบรมศพสมเด็จพระนเรศวรกลับ
กรุงศรีอยุธยา

ให้นักเรียนวิเคราะห์พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจที่สำคัญของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชโดยใช้แผนภาพความคิด แล้วสรุปเป็นความคิด

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

```
graph TD; A[สมเด็จพระนเรศวรมหาราช] --> B[พระราชประวัติ]; A --> C[พระราชกรณียกิจ];
```

พระราชประวัติ

.....

.....

.....

.....

พระราชกรณียกิจ

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับ
เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต่อไปนี้
แล้ววิเคราะห์ตามประเด็น ที่กำหนด

สภาพการณ์ของกรุงศรีอยุธยาหลังจากสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เสด็จสวรรคต เมื่อ พ.ศ. 2148 เป็นต้นมา กำลังไพร่พลของอยุธยาขาดประสบการณ์ในการทำสงครามขนาดใหญ่ มีแต่ทำสงครามขนาดเล็กย้อม ซึ่งใช้เวลาไม่นานประกอบกับพม่าได้ยกทัพใหญ่มาตีกรุงศรีอยุธยาทั้งทางเหนือและใต้ และกวาดต้อนผู้คนและเสบียงอาหารมาตลอดทาง จนกระทั่งปิดล้อมกรุงศรีอยุธยาและยิฟงปีนใหญ่เข้าไปในพระนครอย่างต่อเนื่อง ทำให้กรุงศรีอยุธยาประสบกับภาวะขาดแคลนอาหาร ขาดกระสุนดินดำปีนใหญ่ขาดกำลังใจ และเหนื่อยล้า จนกระทั่งในที่สุดกรุงศรีอยุธยาก็ถูกทัพพม่าเข้ายึดไว้ได้ใน พ.ศ. 2310

1. ข้อความข้างต้นกล่าวถึงเหตุการณ์ใดในประวัติศาสตร์ และเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อสังคมไทยอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. เหตุการณ์ดังกล่าวให้ข้อคิดสำคัญต่อคนไทยอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปบทเรียน

พระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชส่วนใหญ่ได้จากพงศาวดารอยุธยา ซึ่งมักมีการจดบันทึกในพระราชกรณียกิจ ซึ่งส่วนใหญ่บันทึกถึงการทำสงครามกับอาณาจักรเพื่อนบ้านเป็นอันมาก

